

Végül lehetőleg sok alfa-füvet és más éghető anyagot halmoznak össze a peterakás helyein, hogy alkalmas időben meggyújtva, ez által is megsemmisítsék a kikelő sáskák egy részét.

Ezekből megtanuljuk, minő módot kell majd követnünk nekünk is, kiknek e téren még eddig hála istennek! nincs tapasztalatunk, ha a *Stauronotus* akár

Péczelen vagy Maglódon, akár egyebütt megint nagyobb mennyiségben kezdene szerepelni. Tiszta szívemből kívánom, hogy ne kerüljön rá a sor. De ha a csapás beköszönt, az illető vidék el ne mulassza jókor bejelenteni a bajt, akkor tudniillik, mikor az állatok még aprók, hogy a szárnyasodás előtt lehessen velük végezni.

SAJÓ KÁROLY.

A MEZŐRENDŐRSÉGI TÖRVÉNYJAVASLAT.

A Term. tud. Közlöny f. évi áprilisi füzetében *Paszlavszy József* foglalkozik az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslattal s cikkének befejezésében felszólítja szaktársait a hozzászólásra. Ettől felbátorítva, én is óhajtok néhány szóval e javaslattal foglalkozni, mely első rendű hazai fontosságán kívül, még arra is hivatva van, hogy hosszú időre bizonyosága legyen, mily mértékben volt a természettudomány hazánkban a törvény keletkezése idejében elterjedve s mily mértékben tudta korunk természettudományi ismereteinek hasznát venni.

Hazánk mezőgazdasága az ilyen törvény szellemétől, intézkedéseitől joggal sokat várhat, remélhet, ha olyan, a minőnek lennie kell. Hogy pedig olyan legyen, szükséges a legkülönbözőbb oldalról való megvitatása, s hogy az érintette tudományszakok követeléseinek megfelelően. Ezek az okok vezérelnek felszólalásomban, a midőn a javaslatnak a botanikával szorosabban összefüggő részeit veszem szemügyre, mint-hogy *Paszlavszy* a javaslatnak inkább zoológiai részével foglalkozott. Célom nekem is az, a mit *Paszlavszy* tartott szeme előtt. Hátha mégis megakad a törvényjavaslat tárgyalására kiküldött 21-es bizottság vagy az országgyűlés valamely tagjának szeme szerény közlésemen s egyik-másik ajánlatom ilyen úton talán bejut a törvénné váló javaslatba. Hiszem, sőt tudom, hogy a javas-

lat készületekor felszólított szaktestületek s szakemberek elmondták mind azt, a mit én mondani fogok, mégis elmondom, minthogy a javaslatban ennek nem sok nyoma van és a jót sokszor kell hangoztatni, hogy közkinccsé váljék!

A javaslat indokolásának azon tételével, hogy az ilyen törvény készítésekor mindenek előtt azokkal a viszonyokkal kell számolni, melyek hazánkban uralkodnak, teljesen egyetértek; nem találok azonban a javaslatban nyomát annak, hogy a mai tudomány, a botanikai tudomány összes vívmányai érdemök szerinti méltatásban részesülnének és hajlandó vagyok feltételezni, hogy a botanikának jelesebb mezőgazdáink előtt közismeretű biológiai jelenségeire a javaslat készítői ügyet sem vetettek. Persze a biológia jelenségei a papiroson dolgozók előtt teljesen jelentéktelenek, kint a szabad természetben vizsgálódók, figyelők tudják csak, hogy jóformán az egész mezőgazdaság sikere a biológia helyes felismerésének, felhasználásának köszönhető. S ha elismerem, hogy a tudomány ajánlotta módok, eszközök egy része honi viszonyaink közt megvalósíthatatlan, vagyis alkalmazása »a lehetetlenséggel határos«, mégis ki-merem mondani, hogy a javaslatból sok olyan maradt ki, a minek megvalósítása nagyon is lehetséges, legfeljebb a végrehajtókban kevés jóakaratot s szakértelmet tételhez fel. De követelhet-e államunk — ha a most folytatott gazda-

sági küzdelemből sikerrel akar kibontakozni — egyes gazdáinktól, községekintől ennél kevesebbet? S végre is a hazánkban most uralkodó gazdálkodási rendszerrel előbb-utóbb szakítani kell s rendszerünket mind inkább belterjessé kell tennünk. Ki kell használni mindazt, a mit talajunk, éghajlatunk kihasználni enged és semmi szükség sincs rá, hogy honunk e nemű kincseit megosszuk a növények ingyenélőivel s az élőködőkkel. Hogy pedig a törvénynek e nemű intézkedései ne kerüljenek a »lehetetlenségek« sorába, arról viszont nekünk kell gondoskodni, mert ezek csak addig lehetetlenségek, míg a mezőgazdasággal foglalkozó nagy közönség — még az ismeretek szerzésében korlátozott közép — előtt is ismeretlenek. Mihelyt közismeretökké válnak, irtásuk nagyon is könnyen s minden gazdasági károsulás nélkül foganatosítható. De kérdem, lehet-e minden előleges ismeret nélkül gazdálkodni? Hát a gyümölcsészet elemi ismeretei nélkül virágoznék-e a körösi, kecskeméti gyümölcsstenyésztes?

Mínt hogy tehát én a törvényjavaslatban foglaltaknál jóval többet tartok hazánk mostani viszonyai közt is szükségesnek és megvalósíthatónak, megteszem a következőkben a törvényjavaslat egyes szakaszaira vonatkozó észrevételeimet.

A törvényjavaslatnak számos, a botanikával szorosban kapcsolatban nem álló szakaszait figyelmen kívül hagyva, csak is azokat veszem szemügyre, melyekhez a botanikának szorosabb köze van.

A javaslat 9. §-ában foglalt intézkedést a közútaknak fákkal való szegélyezését, mindenki örömmel fogja üdvözölni, de még inkább örvendhetnénk, ha a javaslat kimondaná, hogy »*lehetőleg gyümölcsfákkal.*«* Hogy az utak szegélye miként legyen ültetendő, a javaslatban nincs kimondva s utalva van a közútakról s vákokról szóló törvényre;

* A javaslatba ajánlott módosításaimat dült betűkkel tüntetem ki.

de bajosan hiszem, hogy ez arról is intézkednék, hogy legalább az ú. n. országutak mentén a városok, nagyobb községek közelében gyalogút legyen, mely épen a kicsiben való gazdálkodókra való tekintetből szükséges s mit más előrehaladottabb kulturájú államban már megtalálhatunk, például Württembergben.

A 12. §. elrendeli, hogy a faiskolákat a tanköteles gyermekek oktatására is használják fel; de a következő pontban az van mondva, hogy a faiskolából főleg a legelők, futóhomok, szakadékok stb. fásítottassanak be. A tanköteleseknek azonban főleg a gyümölcsfa-tenyésztésben kell vala oktatást kapniok. Miként lesz ez lehetséges, ha a befásítás céljából kell faiskolát tartani? Kimondandó volna tehát e szakaszban, hogy a *faiskolák egy része mindig gyümölcsfacsometék tenyésztésére használendő fel.* Hazánkban nincs községek, melynek környéke, ha csak egyféle gyümölcsstenyésztesére is alkalmas ne volna.

A 41. és 56. §§. a legelők, rétek ápolásáról s fentartásáról szól, de semmi nemű intézkedést vagy rendelést erre nézve nem ad. Ha nálunk valamely legelő vagy rét javításáról van szó, az eljárás majdnem általánosan az, hogy — padlásról vagy szérűről — össze-seprik a hulladékot s elvetik a legelőn, réteken. E hulladékban lehet jó mag is, de lesz bizonyára gyom-mag is elég. Ez eljárást a javaslatnak *tilalmazni, vagy legalább is korlátozni kellene.*

Az 54. §. az ugar legeltetését is szabályozza, de arról szó sincs az egész javaslatban, hogy az ugaron buján tenyésző s a legelő marhától is bántatlanul hagyott mezőgazdaságilag káros növények ellenében minő eljárás kövendő. Vagy az ugart továbbra is mint a gyomnövények terjesztőit tartssuk fenn? Helyesebb volna a törvény valamely szakaszában kimondani, pl. a 18. §-ban, hogy *az ugar gyomnövényei virágzásuk előtt kipusztítandók.*

Igaza van Paszlavszky cikkének, hogy »a növények és állatok okozta

károk bejelentését illetőleg a javaslat nem határozott s nem is elég szigorú«, de még hozzátehetem, hogy egyáltalán nem találók az egész javaslatban erre nézve intézkedést. A károkról *felelősség terhe alatt* nem tartozik senki jelentést tenni s a károk elleni orvoslást elrendelni; csak az van kimondva, hogy ki tartozik végrehajtani. Pedig e tekintetben okvetetlen szigorú intézkedést kell életbe léptetni s hogy e tekintetben lehet különös megbízottak nélkül is intézkedni, bizonyítja Württemberg s talán az egész Németország, Franciaország példája, a hol a község, vagy törvényhatóság erre alkalmas s a mezőgazdasági ügyekkel foglalkozó tisztviselője van ezzel megbízva, a czirkáló csendőrség pedig az ellenőrzésre jutalomdíj biztosítása mellett felhíva.

De ha már e tekintetben hiányos a javaslat, még hiányosabbak a VII. és VIII. a mezőrendőri kihágások, büntetések s a kártérítési ügyekről szóló fejezetei. Hogy pedig e tekintetben nálunk is lehet, de kell is szabatos s nagyobb részletességgel megállapított törvényt hozni, példa rá az 1879. évi XXXI. t.-cz., az erdőtvény, melynek 69—164. §§. igazán a mienknél nagyobb követelésű államokat is teljesen kielégíthetnek. Ajánlom tehát a mezőrendőri törvényjavaslat említett fejezeteinek pontosabb, részletesebb s viszonyainkhoz mért helyesbítését, illetve pótlását. A részletekre itt nem terjeszkedhetem ki; de hogy mutatót adjak, a sok közül felemlítem a 78. §. i. pontját, mely kihágásnak minősíti, ha valaki a közutakon, köztereken levő eperfák lombszedését megakadályozza. Hát ha a község még fiatal fáit az elcsenevészéstől meg akarja óvni s a lombszedést tilalom alá helyezi, kihágást követ el?

Ha már az eperfához jutottam, legyen szabad erre még következőket megjegyezni; a 98. továbbá a 78. §. s az indokolás is szederfáról beszél. Az ország nagy része s a növénytani irodalom is e fát *eperfa* néven ismeri, hogy ez

kolás is, mely egy helyen csakugyan eperfát említ. A szederfa vagy fekete eperfa (*Morus nigra*) selyemtenyésztésre kevésbé vagy egyáltalán nem való, ellenben e célra a seiyem- vagy fehér eperfát (*Morus alba*) használják. A szederfa elnevezés Dunántúli tájnév, mely a selyemtenyésztési felügyelőség révén jutott forgalomba. Elterjedtebb az eperfa név; a költőnél is »feketén bólingat az *eperfa* lombja«. A törvényben tehát, ha már mindenképp ragaszkodni akar a korlátolt elterjedésű szederfa névhez, kiteendő *szederfa, illetve eperfa*.

Nem tartozik ugyan a botanikához, de felette fontos a hasznos madarak terjesztése is. Erről azonban szó sincs a javaslatban, pedig ezeknek elterjedését elősegíthetné a javaslat, ha a német-, svéd-, angol-, francia államok példájára kötelezővé tenné a mesterséges madárfészkek felállítását.

Ez észrevételeim után áttérek a javaslatnak a botanika szempontjából legfontosabb fejezetére, mely a kártékony állatok és növények irtásáról s a hasznos állatok oltalmazásáról szól. E fejezetnek 13. §-a közül jóformán csak négy foglalkozik a növényekkel és pedig a 17., 19., 21., 23. §§. és pedig, a mint Paszlavszy megjegyezte, »feltűnően enyhén«, sőt talán nagyon is korlátolt mértékben. A javaslat indokolása mentesül azt mondja, hogy »tekintettel azon terhekre, a melyekkel az efféle kényszerintézkedések mindenkor jární szoktak, de még inkább azon nehézségekre, a melyekkel az efféle törvényes intézkedéseknek keresztülvitele a közigazgatási hatóságok működésére nézve járnak, s a melyek legtöbb esetben arra vezetnek, hogy a törvények üdvös intézkedései az életben gyökeret nem vernek: a javaslat korlátozó intézkedéseiben a lehető legkevesebbre s így csak a legszükségesebbre szorítkozik.« Én azt hiszem, az indokolás következtetése nem helyes, mert ha vannak káros növények, intézkedni kell okkal, módal, hogy kártevésök a legkisebbre szoríttassék, s hogy az megtörténhes-

sék a közigazgatás feladata legyőzni a nehézségeket; legyen rajta a közigazgatás minden ága (iskola, lelkész, stb. is), hogy az intézkedések a nép életében gyökeret verjenek. Mert, hogy minden »ily esetekben előre törvényhozási úton intézkedni lehetetlenség« tudja mindenki, a ki a tárggyal közelebbről foglalkozott, de hogy már a lehetőség határán belől levő esetekben se lehessen intézkedni, belátni nem tudom.

Ha csak a törvényjavaslatban felvett káros növényeket kellene irtanunk, úgy e tekintetben boldog ország lennénk. De tessék végig nézni földünk vetésein, hogy tarkálnak a legkülönbözőbb színű gyomoktól! Pedig e gyomok nemcsak azzal tesznek kárt, hogy a kultivált növények helyét foglalják el — mint köznépünk tartja — hanem a kultivált növényekkel osztoznak a sok fáradsággal megtrágyázott szántóföld saván, borsán, a nélkül, hogy a legcsekélyebb hasznot adnák cserébe. De a javaslat az arankán kívül nem ismer növényt, mely kultivált növényeink fáradságából jut táplálékhoz, gazdáját fosztva meg az életképességtől: pedig növénytenyésztésünket sok elősdi növény támadja meg s pusztítja. Kétféle káros növényvel van tehát dolgunk a gyomokkal — a talajfosztogatókkal — s az elősdiakkal, a kultivált növények verszopóival.

A pusztítás, irtás nem lehet minden esetben ugyanaz, mert hiszen van gyom, melyet bátran lekasználhatunk minden évben, megint szépen fel fogja az ütni fejét még sok éven át. Ha általában helyeslem is a javaslat 19. és 23. §§-ait, melyek a káros növények irtásának rendeleti úton való szabályozását a miniszteriumnak tartják fenn, még sem tudom helyeselni, hogy a káros növényekről miért ne intézkedhetnék a törvény már most. Vagy csak akkor intézkedjünk, ha a káros növények »tömegesen jelennek meg«? Nem helyesebb-e e növények tömeges megjelenését egyáltalán megakadályozni? Én azt

hiszem, hogy ez helyesebb is, és lehetséges is! Sőt még a nehezebben leküzdhető gombák ellen is lehet törvényesen intézkedni, a mennyiben s a mennyire jelen ismereteink azt megengedik. Vagy csak akkor intézkedjünk, ha már a kár jelentékeny, »eső után köpenyeg« módjára? Marad e részben pótlandó vagy intézkedni való rendeleti úton elég, ha meggondoljuk, hogy az előrehaladó kultúrával e gombák, valamint kártételük folyton szaporodik. A növények elterjedésének korlátozása az illetők anyagi javainak legalább is felhasználását korlátozza s így mindenestre hathatósabb lesz a törvényben való intézkedés, mint csak a rendeleti úton való szabályozás. Végre pedig intézkedni kell, hogy gazdaközönségünk ne legyen akaratlanul is terjesztője a gyomoknak stb. s erre nézve helyén való a magkereskedés korlátozása. A korlátozást elősegítő intézményeink, a költséggel felállított magvizsgáló állomások úgy is panaszoknak az érdeklődés hiánya ellen. Valamely úton módon kötelezővé kell tenni a kereskedelembeli magvak vizsgálatát s e részben a külföldi magkereskedelmet hasonló elbánásban kell részesíteni.

De nem folytatom tovább a hiányok és szükségletek további felsorolását — inkább ezek helyett — a Paszlavszky ajánlotta módosítások megtartásával, közlöm részemről is ajánlatomat a módosításokat, illetve pótlásokat illetőleg.

II. FEJEZET.

A kártékony állatok és növények irtásáról s a hasznos állatok oltalmazásáról.

17. §. Minden birtokos birtoka egész területén, beleértve az azt átszelő vagy érintő közutakat és köztereket is, irtani tartozik a káros gyomnövényeket és pedig a körülmények szerint lehetőleg virágzás előtt.

Gyomlálás, kaszálás vagy levágással irtandó: a szerb tövis (Xanthium spinosum), czigánymogyoró (Xanthium strumarium), bogács (Carduus fajok), belyárkoró (Erigeron canadense), Galinsoga,

bojtorján (*Lappa* fajok), üszögör illetve aggófű (*Senecio* fajok), csükküllő (*Centaurea* fajok), konkoly (*Agrostemma Githago*), aranyvirág (*Chrysanthemum* fajok), ebkapor (*Anthemis*-fajok), vad-repczék (*Raphanus*, *Sinapis*, *Brassica* némely vad fajai), csörgő kóró (*Alectorolophus*);

kapálással vagy kivágással irtandó: az ördögsekér (*Eryngium* fajok), aszat (*Cirsium* fajok), iglicze tövis (*Ononis* fajok), kutyatej (*Euphorbia* fajok), kátáng (*Cichorium*), zsurló (*Equisetum* fajok), madársóska (*Rumex Acetosella*), kikirics (*Colchicum* fajok), vad hagymák (*Allium* fajok), taraczk buza (*Triticum repens*).

Az aranka, bárhol való jelentkezésekor, azonnal kiirtandó; az arankától megtisztított foltok felásandók vagy a foltokon visszamaradt arankalepte növényzet kipusztítandó.

A fagyöngy (*Viscum*) úgy a gyümölcsfákon mint a löbbi fákon is kivágással, kiüvéssel, esetleg a megtámadott ág levágásával irtandó.

Komlótelepek közelében két kilométernyi távolságig a vadkomló (*Humulus* [és nem *Homulus*] *lupulus*) kiirtandó kapálással.

18. §. Aratás vagy kaszálás alkalmával a gaz és gyomfoltok meghagyása vagy körülkaszálása tilos, ép így tilos a más tenyésztésre alkalmas területeken a gyomnövények, cserjések, kifutó (ákác, nyár, bálványfá stb.) sarjak megtűrése.

A már magba ment gyomok aratás vagy kaszálás után azonnal összegyűjtendőek és elégetendőek, tilos ezeknek trágyára hányása.

Tilos a rostaalját s az ocsut trágyára szórni; azt vagy meg kell etetni vagy elégetni.

Aranka vagy más gyom magvakal fertőzött, akár kül- akár belföldi kereskedőktől származó mezőgazdasági és veteménymagvak eladása szigorúan tilos. (Az ez ellen vétők megbüntetéséről a VIII. fejezetben kell gondoskodni.)

§. A kultivált növények betegségeinek elterjedését megakadályozandó:

a) az anyarozs szorgalmasan összegyűjtendő s vagy értékesítendő vagy elégetendő;

b) a gyümölcsfákon jelentkező gombák leszedendőek s elégetendőek;

c) a rothadó vagy megfeketedett burgonyagumók, rothadó vagy görcsösen megvastagodott káposztatorzsák, kalarábék, rothadó hagymák, gyümölcsök, különösen almák s körték elégetendőek vagy a tenyésztés helyétől távolabb jó mélyen elásandók;

d) a feketedő és korán sárguló repcze s a feketedő burgonyaszárak s levelek aratás, illetve cséplés után elégetendőek;

e) üszkös, rozsdás rostaalja és ocsú, s a tengeri üszkös szárai, csutkái elégetendőek. Tilos a kellően nem tisztított rozsdás, üszkös gabonaneműek forgalomba hozatala, valamint a rozsdás, üszkös szalmának, különféle kórónak más kőzségek határába való vitele. A rozsdás, üszkös szalma elhasználás után legalább két évig a trágyán hagyandó.

A 19. és 23. §§. azon pontjait, melyek a felmerülő esetekben a földmívelési miniszteriumnak intézkedési jogot hagynak fenn s biztosítanak — mint a jogos előrelátás nyilatkozatát még a most ajánlott pontok után is fenntartani ajánlom, — de nemcsak »tömeges jelentkezés«, hanem egyáltalán oly esetekben is, a midőn valamely káros növény először jelentkezik.

Hosszúra nyúlna az imént ajánlott módosítások pontjait egyenként s különkülön indokolni. Szolgáljon magyarázatul az, hogy az ajánlott intézkedésekkel nem a káros növények kipusztítását, de elterjedésük korlátozását fogjuk elérni, az elterjedés megakadályozása pedig a kártétel nagyságát csökkenti.

Az arankát nemcsak a lóherésben kell irtani, de közel szomszédjában is, mert a lóherén elődő aranka más növényeket is el szokott lepni, ezekről pedig könnyen juthat a lóherére. A gyümölcs-tenyésztés terjedésével a fagyöngy is terjedni fog, s ezt szükséges már most megakadályozni, bár kártétele most még nem nagy jelentőségű. Az ocsut, rosta-

aljat, melyben sok gyom-mag van, valamint a magvas gyomokat azért kell elégetni, mert a trágyára szórva a gyom-magvak egy része óva marad az elpusztulástól s a trágyával ismét a szántóföldre kerül. Ép így van ez az üszök és rozsdagombák spóráival fertőzött gabona s rostaaljával is. A kártékony gombákkal fertőzött növényrészek vagy magvak azért égetendők el, mert a gombák spórái hosszabb időn át is megtartják életképességüket s az egyéves trágyával a talajba kerülve, újra folytathatják káros munkájukat. A rothadó növényrészeknek a tenyésztési helyektől távolabb eső, mélyebbre való elásását azért tartanám megengedhetőnek, mert elégetésük nagyobb bajjal jár.

Szükségesnek tartom még akár törvény útján is gondoskodni arról, hogy a növények s állatok okozta károk, legalább a felmerülő kétes esetekben hivatott szakember ítéletére bocsáttassanak; sőt szükségesnek tartom, hogy a mostani a káros rovarok vizsgálatára hivatott

intézet kiegészítették nemcsak a káros növények, de egyáltalán a növények vizsgálatára is. Ez földművelő államban, mint mi vagyunk, a kormányoknak nélkülözhetetlenül szükséges. Példát adnak e tekintetben az amerikai Egyesült-Államok egyes államai, melyek nagyobb részében van állami botanikus alkalmazva. Az ily alkalmazottak mellett mellőzhetik a kormányok a szakiskolák ily irányú zaklatását, meghagyva nekik a maguk hatáskörük — a tanítás, önképzés, szaktudományuk előbbrevitele — kellő betöltését.

Az elmondottakban foglaltam össze a mezőrendőri javaslatra vonatkozó észrevételeimet. Vajha törvényalkotóink figyelmökre méltatnák! Társulatunk e javaslattal foglalkozó cikkek közrebocsátásával mindenestre megszerezte magának a megnyugvást, hogy feladatát, a természettudományok terjesztését, ez alkalommal is igyekezett teljesíteni.

DR. MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR.

A VILÁG LEGÖREGEBB TUDÓSA.

Alig három éve, hogy a tudományos világ a híres francia chemikusnak, Chevreul-nak, 100 ik születése napját ünnepelte. A tudósok eme nesztora f. év április 9-ikén 103 éves korában költözött el az élők sorából. Ritka embernek jut a szerencse, hogy száz éves jubileumát megülhesse; az meg épen páratlan eset a tudományok történetében, hogy tudós ilyen nagy kort érjen el. Chevreul egész hosszú életét a tudománynak szentelte; korszakalkotó felfedezései halhatatlan nevet szereztek számára; palját ritkító, ernyedetlen szorgalma pedig mintaképül fog szolgálni a késő utókornak is.

Michel Eugène Chevreul 1786. augusztus 31-ikén született Angersben. Atyja, jónevű orvos, 91 éves korában halt meg, anyja pedig 93 évig élt. A

fiatal Chevreul 1804-ben kezdett a chemiával foglalkozni és 1809-ben már Vauquelin segéde a Sorbonne-on; 1813—1830-ig a Collège Charlemagne tanára Párizsban; 1824-ben a világhírű »Manufacture de Gobelins« igazgatójává neveztetett ki, mely állásában bő alkalma nyílt a festékekkel foglalkozni és itt írta híres munkáit a színekről, festékekről és a kelmefestésről. 1830-ban a természettudományi múzeum chemiai tanárává lett és ez állását meg is tartotta 1879-ig.

Ha Chevreul működését, mint chemikusét méltatni akarjuk, első sorban a zsírokról szóló munkájáról kell megemlékeznünk. Chevreul 1811-ben kezdte idevágó kutatásait és 1823-ban megjelent munkájában (»Recherches sur les corps gras«) a zsírok összetétele és a szappanosodás chemiai folyamata

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.